

DAG DODO

Asha's lievelingsgetal is een acht. Ze legt hem op zijn kant en laat hem weglopen in de oneindigheid. Asha gelooft in blijven. Daarom gaat ze bij me weg. Ik snap dat. Waarom zou je op iemand wachten die niet weet wanneer hen terugkomt. Ik weet zelfs niet of ik wel terugkom. Dat heb ik haar niet verteld. Ze gaat bij me weg door te blijven.

Asha houdt van koffie. Bitter. Heet. Ze roostert de wortels zelf. De cichorei bloeit in teer blauw, naast de purpermelisse en abrikozenboom in haar tuin. Ik vraag of ze niet eens echte koffie wil proeven. Van geroosterde bonen. Maar dit is goed genoeg voor haar.

Daarin verschillen wij. Zij zegt: *laat perfect niet de vijand zijn van goed genoeg*. Ik zeg: *laat goed genoeg niet de vijand zijn van beter*. We hebben de beste bedoelingen, allebei, maar denken allebei anders over de horizon. Zij ziet die streep in de verte als eind en kader van haar wereld en dat vindt ze prettig. Ik probeer op mijn tenen te staan om eroverheen te kijken. Dat lukt niet. Daarom moet ik erheen. Op reis.

Zet je toch gewoon een holo op, zegt ze. Ik zeg dat er een verschil is tussen toeschouwen en deelnemen, tussen zien en zijn. Ik wil snelheid beleven in de hyperloops van Hongkong, in de schaduw staan van de laatste sequoia in Cascadia, het vuur van de brandende woestijn in het Saoedisch Kalifaat op mijn wangen voelen gloeien.

Ik ben zelfs nog nooit in de gezonken stad geweest, terwijl die maar op twee dagreizen varen ligt van hier. De mensen daar woonden vroeger in woningen op palen. Nu vormen ze een drijvende gemeenschap van woonboten en verbouwen ze groente op de platte daken van de weinige kantoortorens die nog overeind staan. Volgens Asha zijn het illegale visvangers en suikersmokkelaars en kweken ze hennep voor andere doeleinden dan vlas. Ze roken het, zegt ze, en daar worden ze dan gek van. Ik geloof het maar half. Ik wil het hoe dan ook met eigen ogen zien. Ik wil proeven hoe een vis smaakt. Misschien wil ik zelfs hennep roken. Ik ben niet bang om gek te worden, ik ben bang om vast te roesten.

Asha zegt dat vastroesten juist goed is. Dat alle problemen begonnen zijn, toen mensen hun wortels afkaptten en over de wereld gingen zwerven. Sprinkhanenplagen op drift die continenten leeg vraten en zich verplaatsten in gifgassen uitbrakende moordmachines. *Ken je plaats*, zegt ze. *Ken de ander*, zeg ik.

Asha ligt naast me. Ik kleef tegen haar aan. Mijn buik plakt aan haar rug in deze broeierige hitte van de nawinter. Ik heb mijn arm om haar heen gevouwen. Het is eigenlijk te heet maar ik wil haar nog niet loslaten, het zal de laatste keer zijn. We weten het zonder het te zeggen.

Met een plofje springt haar dodo op bed en nestelt zich tussen de lakens. Het is een lief beest, al weet ik niet zo goed wat ik ervan vind. Van het reproduceren van uitgestorven soorten om ze als huisdier te houden. Maar goed. Ik ben degene die vis wil eten. En spek. Ik weet niet of ik het recht heb op een moreel oordeel over de wederopstanding van de walgvogel. Ze heeft hem Leopold de Tweede genoemd. Omdat haar eerste dodo ook Leopold heette. En deze is een exacte kloon. Vandaar.

Ik zeg: *Leopold de Tweede is een van de grootste massamoordenaars uit de geschiedenis*. Dat wist ze niet, zegt ze, maar het maakt haar niet uit. Wij leven niet in de geschiedenis, zegt ze, wij leven in het nu. Ze heeft een wolharig varkentje dat ze Adolf noemt. Ook dat vind ik vreemd. Asha is gewoon vreemd. Dat vind ik leuk aan haar. Ik vind haar leuk omdat ze anders is dan ik.

Ik laat Asha los, schuif de dodo opzij – die diertjes zijn zo mak dat ik me goed kan voorstellen waarom ze destijds uitgestorven zijn – en stap uit bed. Ik zet het raam aan en kijk naar buiten. De nacht lost op in een gele ochtend. In de laatste decennia voor de ramp werden onze soortgenoten steeds wanhopiger. In een poging de temperatuur minder hard te laten stijgen, lanceerden ze raketten met zwavel in de stratosfeer. Met het sulfaatscherm dat zo ontstond probeerden ze een deel van het zonlicht te weerkaatsen zodat de aarde minder hard zou opwarmen. Het lukte, deels. Maar minder hard was nog altijd te hard. Wetenschappers van hiervoor waren meer bezig met symptomen dan met de oorzaken. Alsof ze de kanker wilden bestrijden door het lichaam weg te snijden. Soms stinkt de zonsopkomst naar rot ei.

Nee, we leven niet in de geschiedenis, maar wel in de consequenties van de geschiedenis. Het nu waarin we ons bevinden komt ergens vandaan. En dat nu gaat ergens heen. Een toekomst die ik vorm kan helpen geven. Ik kan mijzelf net zomin los zien van wie er na mij komt als van wie er voor mij was.

Elke stap die ik zet, zet ik op de grond die het bloed van de generaties voor mij heeft ingedronken. Het zit in alles. In de tarwehalmen die zwaar van de graankorrels naar de grond neigen, in de mais die knalgeel uit de kolf spat, in de lupine, klaproos, korenbloem. Het bloed van wie er voor mij leefden zit in alles om mij heen. Ik voed mij ermee.

Natuurlijk heb ik Asha gevraagd om met mij mee te gaan. Maar zij ziet het niet zitten om vijf jaar lang met weinig meer dan een rugzak en een zeildoek over de wereld te trekken, te voet, op de fiets, met de boot. *Misschien als we met het vliegtuig zouden gaan, zegt ze. Oh, zeg ik, je bedoelt zo'n gifgassen uitbrakende moordmachine?* Ze vindt het niet leuk als ik haar op haar woorden pak. Maar nog los van de moraal, die bij mij ook wankel is hoor, dat geef ik toe, heb ik het budget niet voor een vliegreis over de wereld. Ik moet leefgeld verdienen onderweg. De oogst binnenhalen op een algenfarm, als harpoenier op de kwallenvaart, of als recycler in het robotonderhoud.

Ook dat nog, zegt Asha, dat is toch geen vakantie? Maar ik kijk ernaar uit. Ik wil niet enkel voorbijtrekken, ik wil deelnemen aan andere levens. Om zo zelf een ander leven te leven. Meerdere levens.

Maar waarom, alles wat we nodig hebben, hebben we hier, zegt ze. Zij en ik hebben een andere definitie van noodzaak. Ben je dan niet benieuwd naar het eten, de mensen, al die andere werelden? Is ze niet. Asha zegt dat onze manier van leven de beste manier is. Maar dat zullen de ultraliberalen in Groot-Taiwan ook vinden, en de autarken van de Midwestelijke vlakten, of de hindóelims op de Bengaalse eilanden.

Er zijn mensen die in stammenverband leven, die als jagers-verzamelaars door het leven gaan, die alle technologie afzweren. Er zijn mensen die met een rudimentaire exo-cortex de barrière tussen mens en machine slechten. Er zijn mensen die in de oksel van Afrika een nieuw Wakanda opbouwen en leven volgens de vijf zuilen van Ubuntu.

Ik wil dat ook. Allemaal. In elk geval even. Er zijn zoveel manieren van bestaan, waarom vasthouden aan enkel wat je kent? De plek waar je bent is altijd maar zo'n kleine fractie van het geheel. En misschien kan je dat geheel nooit helemaal overzien, maar je kan wel proberen je fractie wat groter te maken.

Ik denk dat dat kan helpen. Ik zie steeds meer mensen die zich opsluiten binnen hun eigen bekende grenzen. Die niet meer verder kijken dan hun eigen belang en daarom denken dat dat het algemeen belang is. Wanneer we wat van ons verschilt niet meer kennen of niet willen leren kennen, zullen we

er uiteindelijk mee in botsing komen. Dat is al eerder gebeurd. Dat iets in het verleden ligt, betekent niet dat het niet op de loer kan liggen in de toekomst.

Ik zet het raam uit en loop naar de keuken. Daar maal ik cichoreiwortels en giet er kokend water uit de w.c.-ketel op. Achter me komt Asha uit de slaapkamer. Ze schudt wat zaden in het bakje van Leopold de Tweede, die achter haar aan waggelt en ze met een tevreden knorrend keelgeluid opschrokt. Niet voor het eerst vraag ik me af hoe dodo smaakt. Met Asha ga ik op het trapje voor het huis zitten. We drinken de wortelkoffie en zeggen niks. We hebben al genoeg gezegd. En we hebben geen zin meer in ruzie.

Natuurlijk heb ik haar gevraagd om mee te gaan. Maar alleen omdat ik wist dat ze nee zou zeggen. Dat weet zij ook.

Wanneer de surrogaatkoffie, bitter en stroef, op is, pak ik mijn rugzak. Als ik me halverwege de straat omdraai om een laatste keer te zwaaien, heeft ze de deur al dicht gedaan. Alleen de dodo staat er nog.

Haar straat is steil. Je moet je bij elke stap schrap zetten om niet te vallen. Als je naar boven loopt kom je bij een panorama over de stad. Een groen golvende plantenmassa waar hier en daar het schuin aflopende houten dak van een drieverdieper bovenuit steekt. Af en toe schieten zilveren flitsen door het bladerdek, de robotjes die voor het groenonderhoud en de voedselverbouw zorgen. Op heldere dagen zie je het grijsblauw van de Westzee tegen de Veluwe kustlijn klotsen. Daar, op het uitzichtpunt, in een monumentaal bushokje die is blijven staan nadat de weg allang was afgegraven, heb ik mijn eerste kus gehad. Van Martijn. Hij moest op zijn tenen staan en ik moest huilen. Ik loop de andere kant op, naar beneden. Dag Martijn.

Er staan geen fietsen bij het witte punt, maar ik heb geen bezwaar tegen een traag verdwijnen. Ik wandel met een omweg naar de haven, door de zware geur van wierook en kaarsen die in de tempelstraat hangt. Ik weet niet of ik in god geloof, en welke van de velen dan mijn voorkeur heeft, maar het blinde geloof in de mens heeft ons ook geen verlichting gebracht. Wel hou ik van de rituelen. Vandaag mediteer ik kort in de simpele, houten Jinja voor de Kami van de wind. Mijn moeder noemt mij vele namen voor de wind. Bries als ik ontspannen ben, Sirocco wanneer ik me opwind, Wervel op de momenten dat ik niet stil kan blijven staan. Soms ben ik Storm. Ik heb haar gister al gedag gezegd, ze wil me pas weer zien wanneer ik terug ben. Dag mam.

De haven van Arnhem is een zeehaven, een wirwar van plankieren die in het patroon van getijden en stromingen in het zilte slik van de Mijnerswijkse Delta zijn gebouwd. Het zoute water en het zand in de wind hebben het hout van de steigers zilver gebeten. De jonken van de kwallenjagers dobberen naast de sampans van de schrootduikers, die nog altijd onderdelen van de oude wereld naar boven halen; voertuigen die op fossiele brandstof liepen, standbeelden van oorlogsmisdadigers, plastic geld. Het wrijfhout tussen de boten knarst, hun vallen klapperen, de landvasten knerpen.

Ik proef de zee op mijn lippen, twee grijze zwanen vechten om een plukje zeewier, ik ruik de licht rottende algen op het oppervlak. Achter de roeibootjes van de loodsen, die de grotere schepen zoals barken en soms een fregat langs de verraderlijke hoogbouw die vlak onder het oppervlak kan liggen leiden, blikkert een zonnepark dat buitengaats drijft en de stad van stroom voorziet. Verderop meert een galeitje van de kleine vaart aan, die met droogwaar naar de verzonken stad peddelt. Ik meld me aan als roeier, werk in ruil voor overtocht. In de verzonken stad hoop ik passage te regelen op een zeilvracht, maakt niet uit naar welke windrichting, als het maar weg is. De schipper van het galeitje monstert me en wenkt me op zijn schip. Vlak voor ik op de plecht stap, draai ik me nog een keer om,

naar de stad die ik de komende jaren niet meer terug zal zien. Misschien wel nooit meer. Ik verheug me op de heimwee.

Daar, achter me, op een meerpaal die iets verder op de kade staat, zie ik Asha's dodo. Alleen. Leopold de Tweede moet achter me aangewaggeld zijn. Even twijfel ik of ik de dodo terug zal brengen. Of nee, dat is niet waar, ik twijfel niet. Als ze wil, vindt ze haar weg zelf wel weer naar huis. De dodo houdt haar kopje schuin. Ik knik terug en scheep in.

Dag dodo.